

ефективності контролю за державними фінансовими ресурсами місцевих органів влади і самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Мних Є. В. Державний фінансовий аудит: методологія та організація: монографія / Є.В. Мних, С.В. Бардаш, М.О. Никонович, Н.С. Барабаш, К.О. Назарова, О.Т. Олендій. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 318 с.
2. Бардаш С. В. Контроль діяльності суб'єктів господарювання: гіпотези та версії порушень: монографія / С. В. Бардаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008.
3. Слободяник Ю. Б. Формування системи державного аудиту в Україні: монографія / Ю.Б. Слободяник – Суми: ФОП Наталуха А. С., 2014. – 322 с.
4. Аналіз стану та динаміки діяльності Державної фінансової інспекції України за 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 роки. Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>
5. Аналіз стану та динаміки зміни обсягів валового внутрішнього продукту України за період 1990-2015 рр. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
6. Сибірянська Ю. В. Нова модель податкової системи України: перерозподіл податкового навантаження / Ю.В. Сибірянська, М.Б. Кондратенко // Науковий вісник. Бізнесінформ. – Вип. №7. - 2014. – С. 276-283. Режим доступу: <http://www.business-inform.net>
7. Серебрянський Д. М. Оцінка рівня та ефективності перерозподілу ВВП через публічний сектор економіки України / Д.М. Серебрянський, А.М. Вдовиченко, А.І. Зубрицький // Науковий вісник. Науково-дослідний інститут фінансового права. – 2014. – С. 1-16. Режим доступу: <http://ndi-fr.asta.edu.ua/files/doc/publications/osinka-rivn-efekt-sereb.pdf>
8. Діяльність Рахункової палати: шляхи законодавчого реформування: стенограма комітетських слухань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua>
9. Бойко В. РБС: Новини економіки України / В. Бойко // Інформаційне агенство України. - К.: 13.04.2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rbc.ua/ukr/interview/v_simonenko_byudzhethnoy_sisteme_ukrainy_neobhodimo_glubokoe_statsionarnoe_lechenie_13042010
10. Про державний бюджет на 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 р.: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>
11. Аналіз стану та динаміки діяльності Рахункової палати України за 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 роки. Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua>
12. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. №576/8-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/576-19>.
13. Виговська Н.Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація : монографія / Н.Г. Виговська. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 532 с.
14. Ангеліна І.А. Проблеми і перспективи формування єдиної системи державного фінансового контролю в Україні / І.А. Ангеліна // Фінанси, банки, інвестиції – 2 – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fbi.crimea.edu/arhiv/2014/nv_2-2014/002angelina.pdf

30.11.2015

УДК 658:005.5

Боковець В.В.

к.е.н, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Далевська Л.А.

здобувач освітнього ступеня «бакалавр»

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ІНДИКАТОРА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ

Анотація. У статті розглянуто основний процес функціонування корпоративного управління. Проаналізовано фактори впливу корпоративного управління на вартість підприємства та сучасні моделі корпоративного управління в економіці. Виявлено, що у процесі корпоративного менеджменту проявляється суперечність функцій володіння та управління діяльністю корпорації через розходження інтересів власників і менеджерів. Розглянуто чотири основні принципи

ефективного управління. Надано пропозиції щодо поліпшення практики корпоративного управління на підприємстві.

Ключові слова: корпоративне управління, акціонери, моделі корпоративного управління, процесний підхід, системний підхід.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ КАК ИНДИКАТОРА СТОИМОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ В РЫНОЧНЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация. В статье рассмотрен основной процесс функционирования корпоративного управления. Проанализированы факторы влияния корпоративного управления на стоимость предприятия и современные модели корпоративного управления в экономике. Выявлено, что в процессе корпоративного менеджмента проявляется противоречие функций владения и управления деятельностью корпорации из-за различия интересов собственников и менеджеров. Рассмотрены четыре основных принципа эффективного управления. Даны предложения по улучшению практики корпоративного управления на предприятии.

Ключевые слова: корпоративное управление, акционеры, менеджеры, модели корпоративного управления, процессный подход, системный подход.

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF CORPORATE GOVERNANCE AS AN INDICATOR OF THE ENTERPRISE VALUE IN MARKET CONDITIONS

Abstract. In the article the basic process of functioning corporate governance. Factors influence corporate governance in enterprise value and modern model of corporate management in the economy. Been found that in the corporate management functions manifested contradiction ownership and management of the Corporation due to differences interests of owners and managers. We consider four basic principles of effectively governance. The proposals to improve corporate governance practices in the company.

Keywords: corporate management, shareholders, model of corporate management, process approach, system approach.

Вступ. В процесі становлення ринкового середовища, світова економічна система зазнавала різноманітних зовнішніх та внутрішніх трансформацій, наслідком чого стало утворення корпоративної власності, яка виникла та розвивалась на основі особливих потреб суспільства, а саме сектору приватної власності.

На сьогодні формування належної системи корпоративного управління є першочерговою проблемою, яка передбачає імплементацію результатів зарубіжного досвіду до ринкових умов економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання корпоративного управління розглядалися у працях таких науковців як П. Друкер, Р. Монкса, Н. Міноу, П. Кочрана, С. Вартіка, Д.Тобін, П. Самуельсон, О. Вакульчик, Д. Задихайло, С. Румянцева, Л. Довгань, В. Пастухова та інших.

Разом з тим в сучасних умовах розвитку менеджменту підприємства, виникає необхідність оцінки наслідків корпоративного управління та визначення його подальших напрямів удосконалення.

Постановка завдання. Корпоративне управління як наука почало розглядатися на початку 1932 року з виходом у світ наукової праці А. Бірла та Г. Мінса у сфері економіки під назвою «Сучасна корпорація і приватна власність». У даній науковій роботі було порушено питання корпоративного управління, а саме проблему поділу власності та пошук ефективних механізмів корпоративного контролю [5].

Економісти визначають «корпоративне управління» як процеси, у відповідності з якими корпорація представляє та обслуговує інтереси інвесторів, або практику і вивчення шляхів удосконалення взаємовідносин між різними зацікавленими особами в корпорації чи як процес, у відповідності з яким встановлюється баланс між економічними та соціальними цілями, між індивідуальними та суспільними інтересами.

Сучасне корпоративне управління визначає як саме власники координують та контролюють роботу менеджерів, формуючи механізм установки цілей, планування, досягнення кінцевої мети, звітності, а також відповідальність менеджерів за результати своєї роботи [3].

Результати. Згідно з визначенням Світового банку, корпоративне управління поєднує в собі норми законодавства, нормативні положення та практику господарювання в приватному секторі, що дозволяє товариству залучати фінансові та людські ресурси, ефективно здійснювати господарську діяльність, тим самим продовжувати своє функціонування, накопичувати довгострокову економічну діяльність шляхом підвищення

вартості акцій і дотримуватись при цьому інтересів усіх осіб, що беруть участь у товаристві й у житті суспільства загалом.

Існують різні дослідження стану корпоративного управління, результатом яких є виявлення зростання інтересу до поліпшення практики корпоративного управління на підприємстві. Дослідження показали, що на рівні компаній:

- інвестори готові платити більш високу премію за якісне корпоративне управління;
- ефективне корпоративне управління знижує вартість позикового капіталу;
- якісне корпоративне управління підвищує стійкість, ефективність та стабільність бізнесу [1].

Найважливішим показником, який впливає на прийняття управлінських рішень інвесторами, виступає вартість самого підприємства.

РИС.1. ФАКТОРИ ВПЛИВУ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА [6]

Як видно рис.1, фактори, які впливають на корпоративне управління різняться за факторами прямої та непрямої дії.

Важливою проблемою корпоративного управління, яка потребує постійного вирішення та коригування управлінських дій є суперечність функцій володіння та управління діяльністю корпорації. Така суперечність виявляється у розходженні інтересів власників і менеджерів та зводяться до наступних моментів:

1. Різниця у формі та розмірі матеріальної винагороди, яку отримують менеджери та власники корпорацій. Зазвичай менеджери отримують винагороду у формі заробітної плати, в свою чергу власники — лише ту частку прибутку, що залишається після розрахунку корпорації за всіма своїми зобов'язаннями.

2. Як правило, акціонери інвестують у конкретну корпорацію тільки частину свого капіталу, розподіляючи свої інвестиції між цілим рядом об'єктів. В свою чергу, менеджери концентрують свою діяльність в корпорації, якій вони служать, а втрата робочого місця становить серйозну небезпеку. Таким чином, управлінські рішення менеджера не завжди можуть задовольняти акціонерів, хоч їхні інтереси в загальному підсумку часто співпадають.

3. Акціонери надають перевагу управлінським рішенням, які забезпе- чують отримання високого прибутку і відповідно високих дивідендів. В той час як менеджерам в більшій мірі вигідно вживати заходи, що знижують ризики та небезпеку впливу непередбачених обставин і гарантують хоч і не високі, проте стабільні прибутки.

4. Менеджери корпорації перебувають під впливом різного роду факторів, серед яких — влада та престиж, які вони отримують в результаті перебування на своїх посадах. Як наслідок, результатом такого впливу можуть стати управлінські рішення менеджерів, які не будуть мати жодного відношення до інтересів акціонерів, чи навіть суперечити їм [6].

Ефективна система корпоративного управління на принципах, суть яких полягає у наявності:

- цінностей корпоративної культури, зафіксованих у кодексі корпоративної поведінки та інших стандартах ділової етики, а також системи, яка забезпечує дотримання цих цінностей на практиці;
- ясно сформульованої стратегії розвитку, у відповідності з якою оцінюються результати роботи всього підприємства та окремих осіб;

- чіткого розподілу прав та обов'язків (у тому числі визначеною ієрархією прав у сфері прийняття рішення);
- ефективного механізму взаємодії та співробітництва між радою директорів (або загальними зборами), топ - менеджментом та аудиторами;
- надійної системи внутрішнього контролю, яка проводиться внутрішнім та зовнішнім аудитом, а також службою управління ризиками, яка забезпечує політику «стримувань та противаг»;
- постійного моніторингу можливих ризиків у визначених областях фінансового бізнесу, які характеризуються високою вірогідністю виникнення конфлікту інтересів;
- сукупності фінансових та кар'єрних стимулів, які створюють умови для належної роботи менеджерів та інших співробітників;
- системи інформаційних потоків, які забезпечують внутрішні потреби організації та необхідний рівень прозорості організації [2].

На основі дослідження Організації економічного співробітництва та розвитку виділяють чотири основні принципи ефективного корпоративного управління (рис.2) [4].

Рис.2. Принципи ефективного корпоративного управління [4]

Як видно з рис.1, одним з основних елементів продуктивного управління є чесність, яка проявляється в тому, що інвестори повинні бути впевнені, що їх власність надійно повинна бути захищена від експропріації. Принцип прозорості означає, що підприємства мають своєчасно надавати достовірну і повну інформацію загалом про своє фінансове становище. Менеджери, в процесі управління, повинні бути підзвітні власникам або призначеними ними аудиторам. Принцип відповідальності передбачає дотримання підприємством законів та етичних норм суспільства. Лише у синергії, дані принципи будуть сприяти ефективному корпоративному управлінню на підприємстві.

Регулювання процесів корпоративного менеджменту відображено у нормативно-законодавчих документах країни та кодексі корпоративного управління. Основу змісту кодексів корпоративного управління складають рекомендації по основних компонентах процесу контролю на підприємстві, таких як підготовка і проведення зборів, забезпечення продуктивності діяльності, розкриття інформації про діяльність компанії, підготовка та проведення важливих корпоративних рішень (злиття, поглинання, реорганізація) [4].

У світі існують загальноприйняті принципи (стандарти), які є основою ефективного корпоративного управління і можуть бути застосовані в широкому спектрі правових, економічних та політичних умов. Серед міжнародних документів найавторитетнішим є принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), які були розроблені в 1999 році за ініціативою низки міжнародних організацій та 22 розвинених країн світу [3].

Існує три основних моделі корпоративного управління (рис.3).

Рис.3. Сучасні моделі корпоративного управління [4]

Як видно з рис.3, моделі корпоративного управління поділяються на англо-американську, японську та німецьку, кожен з яких характеризується певними особливостями.

Для Великобританії, США, Австралії, Нової Зеландії, Канади властива англо-американська модель. Вона характеризується наявністю індивідуальних та інституційних інвесторів і кількістю незалежних, постійно зростаючих, але абсолютно не пов'язаних з корпорацією акціонерів. Чітко розроблена законодавча база визначає права й обов'язки основних учасників — ради директорів, менеджерів та акціонерів.

Японська модель ґрунтується на тісному взаємозв'язку з ключовим банком та фінансово – промисловою мережею. Принцип дії даної моделі передбачає те, що банк надає своїм корпоративним клієнтам кредити і послуги з ведення цінних паперів, ведення розрахункових рахунків, консалтингові послуги. Цей банк і є основним внутрішнім акціонером компанії. Незалежні акціонери практично не в змозі впливати на політику фірми, оскільки їхня кількість є незначною.

Згідно німецькій моделі, банки виступають кредиторами, голосуючими агентами або депозитаріями. Характерними особливостями, які відрізняють дану модель від інших є двопалатне правління, яке складається з виконавчої та наглядової рад, узаконені обмеження прав акціонерів щодо голосування. Фактично статут підприємства обмежує кількість голосів, які акціонер має на зборах, що може не збігатися з кількістю акцій, власником яких він є [4].

Менеджери корпорації представлені різними рівнями, згідно ієрархії управління, від найнищого до найвищого. Вони виконують функції, представлені у табл.1

Таблиця 1

УПРАВЛІНСЬКІ ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖЕРА [2]

Функція	Означення
<i>виконавча</i>	забезпечення виконання планів та завдань поставлених власниками чи наглядовою радою корпорації.
<i>управлінська</i>	забезпечення функціонування корпорації в найбільш ефективний спосіб; поточне управління діяльністю корпорації.
<i>аналітична</i>	дослідження та оцінка зовнішнього і внутрішнього середовища корпорації та розроблення пропозицій щодо її розвитку.
<i>представницька</i>	ведення діяльності від імені корпорації у зовнішньому середовищі.
<i>посередницька</i>	забезпечення двостороннього зв'язку між акціонерами та корпорацією

Як видно з табл. 1, управлінські функції менеджера є різноплановими, але спрямовані виключно на забезпечення функціонування роботи та контроль в межах підприємства.

Сутність корпоративного управління вбачається у синтезі процесного та системного підходів. Так, корпоративне управління, з одного боку, цілеспрямована діяльність системи виборних та призначених органів, через яку спрямовуються і контролюються підприємства (процесний підхід), а з іншого, – система правил і поведінки між зацікавленими особами (системний підхід), що в кінцевому результаті орієнтоване на максимізацію прибутку, зростання капіталізації та підвищення конкурентоспроможності товариства. При цьому функція держави полягає у належному контролі за відповідними процесами корпоративної

діяльності, з позицій дотримання комерційними структурами норм соціальної відповідальності перед суспільством [2].

Висновок. Систему корпоративного управління варто розглядати як складову соціально-економічного розвитку підприємства, удосконалення функціонування якого є пріоритетним завданням кожної корпорації.

З метою розвитку корпоративного управління промислових підприємств необхідно застосовувати такі заходи:

- запропонувати оцінні критерії якості корпоративного управління, що визначають інвестиційну привабливість і стійкість діяльності підприємства та дозволяють отримати об'єктивну оцінку ефективності механізмів корпоративного управління в цілому по підприємству і по окремих напрямках. В якості оцінних критеріїв можуть бути виділені права акціонерів, діяльність ради директорів, структура і діяльність виконавчих органів, доступність інформації, фінансова політика корпорації, корпоративна соціальна відповідальність;

- визначити роль і місце держави в створенні сприятливих умов для розвитку корпоративного управління, підвищенні ефективності корпоративного сектора економіки і формуванні цивілізованих корпоративних стосунків; на підставі проведеного аналізу є необхідність розробити заходи державної підтримки розвитку корпоративного управління;

- розвиток вітчизняної і зарубіжної промисловості останніми роками дав багатий досвід реорганізації великих інтегрованих корпоративних структур, які не лише успішно розширювали масштаби діяльності, але і навчилися успішно позбавлятися від непрофільних активів.

Список використаних джерел:

1. Алексєєв С. В. Формування та розвиток корпоративних форм підприємництва в промисловості України. /С.В. Алексєєв// Наука. Релігія. Суспільство. - 2009. №3 – С. 3-10.

2. Баюра Д. О. Система корпоративного управління в Україні: стан та перспективи розвитку: монографія / Д. О. Баюра. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 288 с.

3. Вакульчик, О. М. Корпоративне управління: економіко-аналітичний аспект [Текст]. – Дніпропетровськ: Пороги, 2011. – 257 с.

4. Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Корпоративне управління. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2012. – 180 с

5. Мальська М. П. Корпоративне управління: теорія та практика: підруч. / М. П. Мальська, Н. Л. Мандюк, Ю. Занько. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 360 с.

6. Черничинець С. П. Інституціональне проектування системи корпоративного управління в акціонерних товариствах / С. П. Черничинець // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2010. – № 3 (11). – С. 17-24.

30.11.2015

УДК 336.14:352(045)

Далевська Т.А.

аспірант кафедри фінансів

Київський національний торговельно-економічний університет

СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. В статті розкрито економічну сутність системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування як інструменту соціально-економічного розвитку територіальних громад. Проаналізовано кореляційно-регресійний зв'язок між доходами бюджету Вінницької області та ВРП в динаміці з 2004р. по 2014р. З'ясовано, що вплив системи фінансового забезпечення на сферу виробництва та надання послуг є взаємообумовленим та взаємозалежним. Розглянуто завдання державної регіональної фінансової політики України та набір показників для оцінки рівня економічного розвитку територіальних громад. Запропоновано шляхи підвищення фінансової самостійності та самодостатності бюджетів місцевого самоврядування.

Ключові слова: децентралізація, фінансове забезпечення, соціально-економічний розвиток, місцеве самоврядування, територіальна громада.